

ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ 2026-2027
ΠΛΑΙΣΙΟ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
Β΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 3 ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ: 42	ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ: <https://logom.schools.ac.cy/el/yliko/didaktiko-yliko>

1. Ο λόγος ανάγκη της ψυχής, *Κείμενα Λογοτεχνίας Β΄ Γυμνασίου*, ΥΠΠ, ΠΙ, ΥΑΠ, 2014
2. Ο λόγος ανάγκη της ψυχής, βιβλίο μαθητή, ΥΠΠΑΝ (Έκδοση 2022)
3. Ο λόγος ανάγκη της ψυχής, βιβλίο εκπαιδευτικού (Έκδοση 2014)

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ:

Γενικός σκοπός του μαθήματος της Λογοτεχνίας στο Γυμνάσιο είναι η εξοικείωση των μαθητών/μαθητριών με τη λογοτεχνία ως αισθητικό, ιστορικό και κοινωνικοπολιτισμικό φαινόμενο, ώστε να καλλιεργηθεί ο λογοτεχνικός τους γραμματισμός, να διευρυνθεί η μορφωτική τους συγκρότηση, να αναπτυχθεί η κριτική και αισθητική τους αντίληψη, καθώς και οι ικανότητες της ανάλυσης, της σύνθεσης και της αξιολόγησης. Ο λογοτεχνικός γραμματισμός και οι σχετικοί δείκτες επιτυχίας και επάρκειας αποτελούν βασικό άξονα της διδασκαλίας, **χωρίς να αποτελούν αυτοσκοπό**. Ιδιαίτερα οι δείκτες επάρκειας επικεντρώνονται σε πολύ **συγκεκριμένα και στοχευμένα διδακτέα**, τα οποία καθοδηγούν τη διδασκαλία και την αξιολόγηση του μαθήματος, όπως αυτή προκύπτει από τους Δείκτες Επιτυχίας, οι οποίοι προσδιορίζουν τα *αξιολογητέα* μαθησιακά αποτελέσματα, ενώ τα στοιχεία λογοτεχνικού γραμματισμού αποκτούν νόημα μόνο αφού γίνει κατανοητή η λειτουργία τους στο κείμενο και η σχέση τους με το περιεχόμενο. Συνεπώς, οι εκπαιδευτικοί καλούνται, κατά τη διδασκαλία, να κινηθούν **από το κείμενο προς το εκφραστικό μέσο** ή/και το χαρακτηριστικό και όχι αντίστροφα.

Για τον λόγο αυτόν, η παρακάτω **Σύνοψη Λογοτεχνικού Γραμματισμού** συγκεντρώνει τα βασικά στοιχεία που αναμένεται να κατακτηθούν στις τρεις τάξεις του Γυμνασίου, με στόχο την **ουσιαστική και στοχευμένη** στήριξη της **διδασκαλίας** και της **αξιολόγησης** ενός μαθήματος, που απευθύνεται σε μαθητές/μαθήτριες του γυμνασιακού κύκλου. Για αναλυτικότερη ενημέρωση, και ιδιαίτερα για τον ορισμό των επιμέρους στοιχείων και χαρακτηριστικών, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ανατρέξουν στο θεωρητικό υλικό για τον Λογοτεχνικό Γραμματισμό που είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα του μαθήματος. Συγκεκριμένα, η Σύνοψη Λογοτεχνικού Γραμματισμού περιλαμβάνει μόνο τα βασικά στοιχεία που αφορούν στη δημοτική και παραδοσιακή ποίηση, στη μοντέρνα ποίηση και στην πεζογραφία και τα οποία θα αποτελούν στο εξής τον **οδηγό** μαθητών/μαθητριών και εκπαιδευτικού κατά τη **διδασκαλία και την αξιολόγηση** του μαθήματος της Λογοτεχνίας.

Σε συνάφεια με τα πιο πάνω, σημειώνεται ότι τα **σχήματα λόγου** (παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση) **εντάσσονται στα εκφραστικά μέσα** και, επομένως, **θα χρησιμοποιείται, στο εξής, μόνο ο γενικότερος όρος «εκφραστικά μέσα»**, τόσο στη **διδασκαλία** όσο και στην **αξιολόγηση του μαθήματος**. Σημειώνεται, επίσης, ότι **βασικές αρχές** που διέπουν, στο εξής, τη διδασκαλία των λογοτεχνικών κειμένων είναι: (α) η έμφαση στο **περιεχόμενο** και στα βασικά - διαχρονικά **μηνύματα** των κειμένων, (β) η σχέση τους με τα **ιστορικά, κοινωνικά και καλλιτεχνικά-αισθητικά συμφραζόμενα**, (γ) η **επικαιροποίηση** και (δ) η **διακειμενική** (μέσω της συνεξέτασης/συνανάγνωσης), η **διαθεματική** (σε συνδυασμό με άλλα γνωστικά αντικείμενα, όπως π.χ. η Ιστορία, η Νέα Ελληνική Γλώσσα κ.ά.) και **διακαλλιτεχνική** τους **προσέγγιση** (σε σχέση με τις εικαστικές τέχνες, τη Μουσική κ.ά.)

ΒΑΣΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ:

(α) Γνωστικό Περιεχόμενο: Εστιάζει στην απόκτηση σφαιρικών γνώσεων για τη λογοτεχνική παραγωγή και στην καλλιέργεια του λογοτεχνικού γραμματισμού. Επιδιώκει τη γλωσσική και αισθητική αγωγή των μαθητών/μαθητριών, την ανάδειξη της σχέσης της λογοτεχνίας με την πραγματικότητα, τη διαθεματική σύνδεσή της με άλλες τέχνες και επιστήμες, καθώς και τη διαμόρφωση μιας μόνιμης εξωσχολικής αναγνωστικής συνήθειας. Παράλληλα, δίνεται έμφαση στην έρευνα και την ανακάλυψη, στην ορθή αξιοποίηση της λογοτεχνικής ορολογίας, καθώς και στην κατανόηση των κειμένων μέσα στο ιστορικό, γεωγραφικό και κοινωνικό τους πλαίσιο, σε σύνδεση με τη σύγχρονη πραγματικότητα.

(β) Αξιακό Περιεχόμενο: Στοχεύει στη διαμόρφωση στάσεων και συμπεριφορών μέσα από την επαφή με τα κείμενα. Οι μαθητές/μαθήτριες ευαισθητοποιούνται γύρω από την πολιτισμική κληρονομιά και τα ανθρώπινα δικαιώματα (ελευθερία, δημοκρατία, αλληλεγγύη, σεβασμός στη διαφορετικότητα), ενώ παράλληλα αναπτύσσουν το αισθητικό τους κριτήριο και στρέφονται σε δημιουργικές δραστηριότητες στον ελεύθερο χρόνο τους. Η συσχέτιση των θεμάτων των λογοτεχνικών έργων με σύγχρονα κοινωνικά ζητήματα συμβάλλει στην επικαιροποίηση του λογοτεχνικού λόγου και στην ανάπτυξη υπεύθυνης κοινωνικής στάσης.

(γ) Κομβικές Δεξιότητες 21ου Αιώνα: Αποσκοπεί στη διαμόρφωση ενός κριτικά εγγράμματος πολίτη. Μέσα από τη συγκριτική ανάγνωση, οι μαθητές/μαθήτριες αναπτύσσουν αναλυτική, συνθετική και κριτική σκέψη, αναγνωρίζουν πολλαπλές οπτικές γωνίες και κατανοούν τη διαδικασία της καλλιτεχνικής γραφής όχι ως απλή περιγραφή, αλλά ως δυναμική παρέμβαση και αναδημιουργία της πραγματικότητας. Παράλληλα, καλλιεργούν την ικανότητα παραγωγής δομημένου προφορικού και γραπτού λόγου, αξιοποιώντας κατάλληλα τη λογοτεχνική ορολογία και τεκμηριώνοντας τις απόψεις τους.

ΣΥΝΟΨΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ**ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ****Τα γένη της Λογοτεχνίας**

Ποίηση, πεζογραφία, θέατρο

A. Δημοτική Ποίηση**Εκφραστικά μέσα**

- Αναγνώριση και λειτουργία τους στο ποίημα

Επανάληψη, παρήχηση, παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση, υπερβολή, σχήμα κύκλου, ασύνδετο σχήμα.

Λειτουργία: (ενδεικτικά) προσφέρουν ρυθμό, ζωντανές εικόνες, έμφαση στο νόημα και συναισθηματική ένταση**Χαρακτηριστικά Δημοτικής Ποίησης**

- Κανόνας της ισομετρίας
- Δεκαπεντασύλλαβος στίχος
- Επανάληψεις
- Σχήμα των τριών
- Σχήμα του αδυνάτου
- Τυπικά επίθετα (σταθεροί χαρακτηρισμοί προσώπων ή πραγμάτων)
- Λιτός και ζωντανός λόγος

B. Παραδοσιακή Ποίηση**Χαρακτηριστικά**

Μέτρο, στροφές, ομοιοκαταληξία, λυρικό ύφος, συνάφεια τίτλου και περιεχομένου του ποιήματος

Εκφραστικά μέσα

- Αναγνώριση και λειτουργία τους στο ποίημα

Επανάληψη, παρήχηση, εικόνες (οπτικές, ακουστικές, οσφρητικές, γευστικές, απτικές), παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση, αλληγορία, αντίθεση, ασύνδετο σχήμα, υπερβολή, κοσμητικά επίθετα

Λειτουργία: (ενδεικτικά) προσφέρουν ρυθμό/μουσικότητα, δημιουργούν ζωντανές εικόνες, τονίζουν το νόημα και ενισχύουν τη συναισθηματική ένταση.

Το ποιητικό υποκείμενο: η «φωνή» που εκφράζεται στο ποίημα	Διάκριση <i>ποιητικού υποκειμένου</i> από τον δημιουργό του ποιήματος, δηλ. τον ποιητή
Γ. Μοντέρνα Ποίηση	
Χαρακτηριστικά	Ελεύθερος στίχος, απουσία μέτρου, απουσία ομοιοκαταληξίας, άνισες στροφές, χαλαρή στίξη, χαλάρωση της λογικής και νοηματικής αλληλουχίας, ασάφεια νοημάτων, σύμβολα, διασκελισμός, απλή και καθημερινή γλώσσα, αινιγματικός/αμφίσημος τίτλος σε σχέση με το περιεχόμενο του ποιήματος
Εκφραστικά μέσα Αναγνώριση και λειτουργία τους στο ποίημα	Επανάληψη, παρήχηση, εικόνες (οπτικές, ακουστικές, οσφρητικές, γευστικές, απτικές), παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση, αλληγορία, αντίθεση, ασύνδετο σχήμα, υπερβολή, κοσμητικά επίθετα. <u>Λειτουργία:</u> (ενδεικτικά) προσφέρουν ρυθμό/μουσικότητα, δημιουργούν ζωντανές εικόνες, τονίζουν το νόημα και ενισχύουν τη συναισθηματική ένταση.
Το ποιητικό υποκείμενο: η «φωνή» που εκφράζεται στο ποίημα	Διάκριση <i>ποιητικού υποκειμένου</i> από τον δημιουργό του ποιήματος, δηλ. τον ποιητή
Ποιητική λέξη – Σύμβολο - Σημασία και συμβολιστική λειτουργία της ποιητικής λέξης - Συγκινησιακός χαρακτήρας της ποίησης	Η μεταφορική σημασία των λέξεων στα ποιήματα και η λειτουργία τους ως συμβόλων - Λειτουργία του ποιητικού συμβόλου ως εμπλουτισμένου γλωσσικού σημείου με μεταφορικές σημασίες - Συναισθηματική και νοηματική αλληλουχία λέξεων
Δ. Πεζογραφία	
Βασικές μορφές έντεχνης πεζογραφίας	Διήγημα, μυθιστόρημα, νουβέλα, χρονικό, μαρτυρίες, ημερολόγιο, βιογραφία, (αυτό)βιογραφία, αυτοβιογραφική αφήγηση, παραμύθι, ευθυμογράφημα
Ο αφηγητής: η «φωνή» που αφηγείται	- Διάκριση αφηγητή από τον συγγραφέα (Ο αφηγητής ως πλασματικό πρόσωπο/δημιούργημα του συγγραφέα) - Τύπος αφηγητή (συμμετοχή στην ιστορία): <u>Ομοδιηγητικός:</u> συμμετέχει στην ιστορία που αφηγείται είτε ως πρωταγωνιστής (<u>αυτοδιηγητικός</u>) είτε ως αυτόπτης μάρτυρας/ δευτερεύων χαρακτήρας. <u>Ετεροδιηγητικός:</u> δεν συμμετέχει καθόλου στην ιστορία (αόρατος παρατηρητής). - Πρόσωπο αφήγησης: - Πρωτοπρόσωπη αφήγηση (σε α' πρόσωπο) - Τριτοπρόσωπη αφήγηση (σε γ' πρόσωπο)
Αφηγηματική δομή Τα δομικά στοιχεία της αφήγησης	Αφηγητής, πρόσωπα (χαρακτήρες, ήρωες) χώρος, χρόνος, ιστορία, επεισόδια, πλοκή (η οργάνωση και η εξέλιξη των γεγονότων)
Αφηγηματικοί τρόποι	Αφήγηση, διάλογος, περιγραφή, μονόλογος, σχόλιο <u>Λειτουργία:</u> συμβάλλουν στην εξέλιξη της δράσης, στην παρουσίαση των προσώπων, στη σκιαγράφηση των χαρακτήρων και στη δημιουργία ατμόσφαιρας.
Αφηγηματικές τεχνικές	Τρόποι απόδοσης του λόγου των προσώπων: ευθύς λόγος, πλάγιος λόγος

	Τεχνικές σχετικές με τον χρόνο: <i>αναδρομή</i> (επιστροφή της αφήγησης σε γεγονότα που προηγήθηκαν της κύριας δράσης), <i>πρόληψη/προοικονομία</i> (προαναγγελία γεγονότων που θα συμβούν αργότερα), <i>επιτάχυνση</i> (παράλειψη μέρους της ιστορίας ή περιληπτική του απόδοση), <i>επιβράδυνση</i> (καθυστέρηση της εξέλιξης της αφήγησης μέσω εκτενούς περιγραφής ή σχολιασμού), <i>επανάλληψη</i>
Εκφραστικά μέσα Αναγνώριση και λειτουργία τους στο κείμενο	Επανάλληψη, παρήχηση, εικόνες (οπτικές, ακουστικές, οσφρητικές, γευστικές, απτικές), παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση, αλληγορία, αντίθεση, ασύνδετο σχήμα, υπερβολή, κοσμητικά επίθετα. <u>Λειτουργία</u> : (ενδεικτικά) προσφέρουν ρυθμό/μουσικότητα, δημιουργούν ζωντανές εικόνες, τονίζουν το νόημα και ενισχύουν τη συναισθηματική ένταση.
Χιούμορ Τρόποι έκφρασης του χιούμορ στη λογοτεχνία και η λειτουργία τους	Τρόποι έκφρασης του χιούμορ: λογοπαίγνια, διφορούμενα μηνύματα, παρηχήσεις, επαναλήψεις, υπερβολή, ειρωνεία, σάτιρα, απρόσμενες ή ανατρεπτικές καταστάσεις, κωμικοί διάλογοι, άλλα γλωσσικά παιχνίδια <u>Λειτουργία</u> : δημιουργούν το κωμικό αποτέλεσμα, προκαλούν γέλιο ή χαμόγελο, σατιρίζουν πρόσωπα, συμπεριφορές ή κοινωνικές καταστάσεις, ανατρέπουν ή υπονομεύουν τη συμβατική αντίληψη των πραγμάτων, καλλιεργούν τον προβληματισμό μέσα από το χιούμορ.

ΕΝΟΤΗΤΕΣ		Περίοδοι Διδασκαλίας
	ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Β. ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΙΚΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΤΗΣ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ	
	Κείμενο 5: Νίκος Καββαδίας, «Mal du depart» (σελ. 133)	6
Δείκτες Επιτυχίας-Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα-Εξεταστέα Οι μαθητές/μαθήτριες να είναι σε θέση:	Δείκτες Επάρκειας-Διδακτέα	
1. Να αναγνωρίζουν τα βασικά «γένη» της λογοτεχνίας (ποίηση/πεζογραφία/θέατρο) και τα «πρωτογενή» κειμενικά είδη: ποιήματα – αφηγήματα – θεατρικά κείμενα.	1. Αναγνώριση της ποίησης ως λογοτεχνικού γένους και των βασικών μορφολογικών χαρακτηριστικών της (κείμενο σε στίχο, στροφές, ομοιοκαταληξία)	
2. Να διακρίνουν την παραδοσιακή έμμετρη ποίηση από τη μοντέρνα ποίηση.	2. Σύγκριση παραδοσιακών και μοντέρνων ποιημάτων ως προς τη μορφή και το ύφος: εντοπισμός βασικών διαφορών σε επίπεδο μορφής και εκφραστικών τρόπων, όπως το μέτρο, οι στροφές, η ομοιοκαταληξία/ο	

3. Να αναγνωρίζουν στα ποιητικά κείμενα το ποιητικό υποκείμενο (η «φωνή» που εκφράζεται στο ποίημα). 4. Να αντιλαμβάνονται το ταξίδι ως λογοτεχνικό «τόπο» αυτογνωσίας και πολιτισμικής πραγματογνωσίας. 5. Να αναπτύσσουν την ικανότητα επικοινωνίας, τόσο σε προφορική όσο και σε γραπτή μορφή (ακρόαση, ομιλία, ανάγνωση και γραφή) σε ένα κατάλληλο φάσμα κοινωνικών και πολιτισμικών περιβαλλόντων.	ελεύθερος στίχος, το λυρικό ύφος / το δραματικό ύφος, τα σύμβολα και ποιητικές εικόνες 3. Διάκριση ποιητικού υποκειμένου από τον δημιουργό του ποιήματος, δηλαδή τον ποιητή 4. α. Διερεύνηση των πολλαπλών νοημάτων του ταξιδιού και, ιδίως, της συμβολικής του διάστασης στη λογοτεχνία (π.χ. το ταξίδι ως όνειρο, φυγή, ανεκπλήρωτος πόθος ή διαρκής αναζήτηση) β. Ερμηνεία της συμβολικής λειτουργίας του ταξιδιού ως έκφρασης της ανθρώπινης επιθυμίας για φυγή, αναζήτηση και πραγματοποίηση των ονείρων, καθώς και της οδυνηρής ματαίωσης αυτής της επιθυμίας 5. α. Κατανόηση του λογοτεχνικού κειμένου κατά την ακρόαση και την ανάγνωσή του β. Διατύπωση προφορικών απόψεων και τεκμηριωμένων σχολίων σχετικά με τα θέματα και τα νοήματα του λογοτεχνικού κειμένου γ. Συμμετοχή σε συζήτηση για τα θέματα και τους προβληματισμούς του λογοτεχνικού κειμένου, με αξιοποίηση στοιχείων από το ίδιο το κείμενο δ. Παραγωγή προφορικού ή γραπτού λόγου με αφορμή τα θέματα και τα νοήματα του λογοτεχνικού κειμένου, αξιοποιώντας προσωπικές εμπειρίες, σκέψεις και απόψεις (π.χ. τα όνειρα, τις ανεκπλήρωτες επιθυμίες, τις επιλογές ζωής και το ταξίδι ως σύμβολο).	
	ΣΥΜΒΟΛΙΚΑ ΤΑΞΙΔΙΑ	
	Κείμενο 6: Κ. Π. Καβάφης, «Ιθάκη» (σελ. 135)	6
Δείκτες Επιτυχίας- Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα- Εξεταστέα Οι μαθητές/μαθήτριες να είναι σε θέση:	Δείκτες Επάρκειας-Διδακτέα	
1. Να αναγνωρίζουν τα βασικά «γένη» της λογοτεχνίας (ποίηση/πεζογραφία/θέατρο) και τα «πρωτογενή» κειμενικά είδη: ποιήματα – αφηγήματα – θεατρικά κείμενα. 2. Να διακρίνουν την παραδοσιακή έμμετρη ποίηση από τη μοντέρνα ποίηση.	1. Αναγνώριση της ποίησης ως λογοτεχνικού γένους και των βασικών μορφολογικών χαρακτηριστικών της (κείμενο σε στίχο, απουσία ομοιοκαταληξίας, χωρισμός σε στροφές) 2. Σύγκριση παραδοσιακών και μοντέρνων ποιημάτων ως προς τη μορφή και το ύφος: εντοπισμός βασικών διαφορών σε επίπεδο μορφής και εκφραστικών τρόπων (ελεύθερος στίχος, απλή και καθημερινή γλώσσα, σύμβολα και ποιητικές εικόνες)	

3. Να αναγνωρίζουν στα ποιητικά κείμενα το ποιητικό υποκείμενο (η «φωνή» που εκφράζεται στο ποίημα). 4. Να αντιλαμβάνονται το ταξίδι ως λογοτεχνικό «τόπο» αυτογνωσίας και πολιτισμικής πραγματογνωσίας. 5. Να κατανοούν ότι ο/η κάθε αναγνώστης/αναγνώστρια προσλαμβάνει διαφορετικά τα κείμενα λόγω της πολυσημίας της λογοτεχνικής γραφής και των διαφορετικών εμπειριών του. 6. Να μελετούν και να ερμηνεύουν τα λογοτεχνικά κείμενα σε διακειμενική και διαθεματική προοπτική και να αντιλαμβάνονται τη λογοτεχνία στη συνάφειά της με άλλες μορφές έκφρασης ως αισθητικό και πολιτισμικό φαινόμενο.	3. Διάκριση ποιητικού υποκειμένου από τον δημιουργό του ποιήματος, τον Κωνσταντίνο Καβάφη, και αναγνώριση του συμβουλευτικού λόγου που απευθύνεται στον αναγνώστη. 4. α. Διερεύνηση των πολλαπλών νοημάτων του ταξιδιού και, ιδίως, της συμβολικής του διάστασης στο ποίημα (π.χ. το ταξίδι ως πορεία ζωής, αυτογνωσία, απόκτηση εμπειριών, γνώσης και σοφίας) β. Ερμηνεία της συμβολικής σημασίας της Ιθάκης ως στόχου που δίνει νόημα στην ανθρώπινη πορεία και της αξίας του ίδιου του ταξιδιού ως διαδικασίας προσωπικής ωρίμανσης. 5. α. Διατύπωση προσωπικών ερμηνειών για το συμβολικό νόημα της Ιθάκης και του ταξιδιού, με αξιοποίηση στοιχείων του ποιήματος β. Συσχέτιση των νοημάτων του ποιήματος με προσωπικές εμπειρίες, επιλογές και στόχους ζωής γ. Αναγνώριση της πολυσημίας του ποιήματος μέσα από διαφορετικές, τεκμηριωμένες ερμηνευτικές προσεγγίσεις δ. Σεβασμός και τεκμηρίωση διαφορετικών ερμηνειών του ποιήματος, με βάση τα στοιχεία του κειμένου και τις εμπειρίες των αναγνωστών 6. α. Εντοπισμός διακειμενικών αναφορών στην Οδύσσεια και ερμηνεία της δημιουργικής αξιοποίησής τους από τον Καβάφη β. Συσχέτιση του ποιήματος με γνώσεις από την Αρχαία Ελληνική Γραμματεία, για την κατανόηση των μυθολογικών προσώπων και του συμβολισμού της Ιθάκης γ. Αναγνώριση διακαλλιτεχνικών συνδέσεων του ποιήματος με άλλες μορφές τέχνης (π.χ. μουσική, εικαστικές τέχνες), όπου αυτές αξιοποιούν το σύμβολο της Ιθάκης και του ταξιδιού.	
---	---	--

	<u>ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ-ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ</u>	
	Α. ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ, ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΙ ΔΕΣΜΟΙ Σύγχρονες συνθήκες ζωής και κοινωνικά προβλήματα	
	Κείμενο 7: Ειρένα Ιωαννίδου – Αδαμίδου, «Η παραδουλεύτρα» (σελ. 189-192)	6
Δείκτες Επιτυχίας- Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα-Εξεταστέα Οι μαθητές/μαθήτριες να είναι σε θέση:	Δείκτες Επάρκειας – Διδακτέα	
1. Να αναγνωρίζουν τα βασικά «γένη» της λογοτεχνίας (ποίηση/πεζογραφία/θέατρο) και τα «πρωτογενή» κειμενικά είδη: ποιήματα – αφηγήματα – θεατρικά κείμενα.	1. Αναγνώριση του διηγήματος ως μορφής έντεχνης πεζογραφίας και των βασικών μορφολογικών χαρακτηριστικών του (πεζός λόγος, αφηγηματική οργάνωση σε επεισόδια)	
2. Να αναγνωρίζουν βασικές μορφές της έντεχνης πεζογραφίας, καθώς και άλλα είδη αφηγήσεων.	2. Αναγνώριση του διηγήματος ως μορφής έντεχνης πεζογραφίας και εντοπισμός των βασικών χαρακτηριστικών του ως προς το θέμα, την πλοκή και τη μορφή	
3. Να κατανοούν τα βασικά στοιχεία του αφηγηματικού λόγου.	3. α. Αναγνώριση των βασικών δομικών στοιχείων της αφήγησης: αφηγητής, πρόσωπα, χώρος, χρόνος, ιστορία, πλοκή και επεισόδια β. Αναγνώριση του προσώπου αφήγησης (τритоπρόσωπη αφήγηση) και διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο ο αφηγητής αναδεικνύει τις σκέψεις, τα συναισθήματα και τα κίνητρα της παραδουλεύτρας, καθώς και τη στάση των υπόλοιπων προσώπων απέναντί της. γ. Εξέταση του ρόλου του αφηγητή και των προσώπων στην εξέλιξη της αφήγησης και στην ανάδειξη των βασικών νοημάτων και προβληματισμών του κειμένου	
4. Να αναγνωρίζουν τους αφηγηματικούς τρόπους σε ένα αφηγηματικό κείμενο.	4. Αναγνώριση των αφηγηματικών τρόπων (αφήγηση, διάλογος, περιγραφή) και κατανόηση της λειτουργίας τους στην εξέλιξη της αφήγησης, στη σκιαγράφηση των χαρακτήρων και στην ανάδειξη των κοινωνικών προβληματισμών του κειμένου	
5. Να αντιλαμβάνονται τη διαλεκτική σχέση της ελληνικής λογοτεχνίας της Κύπρου με την ευρύτερη εθνική λογοτεχνία, την ευρωπαϊκή και την παγκόσμια.	5. α. Συνανάγνωση του κειμένου με έργα της ελληνικής, ευρωπαϊκής ή παγκόσμιας λογοτεχνίας, τα οποία πραγματεύονται παρόμοια κοινωνικά ζητήματα. β. Παραλληλισμός των οικογενειακών σχέσεων, των κοινωνικών αντιλήψεων και της θέσης της γυναίκας, όπως παρουσιάζονται στο κείμενο, με αντίστοιχες αναπαραστάσεις σε άλλα λογοτεχνικά έργα.	

6. Να κατανοούν και να ερμηνεύουν τις ανθρώπινες σχέσεις και τους ανθρώπινους χαρακτήρες σε διαφορετικές εποχές και κοινωνικά περιβάλλοντα. 7. Να ευαισθητοποιούνται απέναντι σε κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά κ.ά. προβλήματα, παλαιότερα και σύγχρονα.	γ. Ερμηνεία των ομοιοτήτων και διαφορών με βάση τα ιδιαίτερα ιστορικά, κοινωνικά και πολιτισμικά δεδομένα της κυπριακής κοινωνίας της εποχής 6. α. Αναγνώριση των χαρακτηριστικών της παραδουλεύτρας και των υπόλοιπων προσώπων, καθώς και της δυναμικής των σχέσεών τους β. Ερμηνεία των στάσεων και των συμπεριφορών των προσώπων σε συνάρτηση με το οικογενειακό και κοινωνικό τους περιβάλλον γ. Διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο οι ανθρώπινες σχέσεις αναδεικνύουν ζητήματα ανθρώπινης αξιοπρέπειας, κοινωνικής ανισότητας, αλληλεγγύης και σεβασμού της εργασίας. 7. α. Εντοπισμός των κοινωνικών προβλημάτων που αναδεικνύονται στο κείμενο, όπως η κρίση του θεσμού της οικογένειας, η αποξένωση των μελών της και τα κοινωνικά στερεότυπα απέναντι στην εργασία. β. Διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο οι κοινωνικές αντιλήψεις επηρεάζουν τις στάσεις, τις επιλογές και τις σχέσεις των προσώπων. γ. Συσχέτιση των προβληματισμών του κειμένου με σύγχρονα ζητήματα που αφορούν την οικογένεια, τη μοναξιά των ηλικιωμένων, την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, τον σεβασμό προς κάθε μορφή εργασίας και την κοινωνική ευαισθησία.	
	Β. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΣΤΑΣΕΙΣ ΖΩΗΣ Κοινωνικός αποκλεισμός – Ανθρώπινη αλληλεγγύη	
	Κείμενο 8: Μήτσος Αλεξανδρόπουλος, «Το σύννεφο» (σελ. 224-227)	6
Δείκτες Επιτυχίας- Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα-Εξεταστέα Οι μαθητές/μαθήτριες να είναι σε θέση:	Δείκτες Επάρκειας – Διδακτέα	
1. Να αναγνωρίζουν βασικές μορφές της έντεχνης πεζογραφίας (διήγημα, νουβέλα, μυθιστόρημα), καθώς και άλλα είδη αφηγήσεων.	1. α. Αναγνώριση του κειμένου ως διηγήματος και εντοπισμός βασικών χαρακτηριστικών του είδους (σύντομη έκταση, περιορισμένος αριθμός προσώπων, συγκεκριμένος χώρος και χρόνος, εστίαση σε ένα βασικό περιστατικό και συμπυκνωμένη πλοκή) β. Συσχέτιση της σύντομης και συμπυκνωμένης αφήγησης με την εστίαση στη συνάντηση των δύο προσώπων και στη σταδιακή αποκάλυψη της πραγματικής κατάστασης του συνεπιβάτη. γ. Εντοπισμός της ανατροπής της αρχικής εικόνας του συνεπιβάτη και της συμβολής της στην εξέλιξη του διηγήματος.	

2. Να κατανοούν τα βασικά στοιχεία του αφηγηματικού λόγου.	2. α. Αναγνώριση του αφηγητή και διάκριση της αφηγηματικής φωνής από τον συγγραφέα, Μήτσο Αλεξανδρόπουλο. β. Εντοπισμός των βασικών προσώπων και διερεύνηση της σχέσης που αναπτύσσεται ανάμεσα στον κουρέα και τον συνεπιβάτη. γ. Εντοπισμός του χώρου της δράσης (τραμ, καφενείο, δρόμος, οδός Ολυμπίων) και εξέταση της λειτουργίας του στην εξέλιξη της ιστορίας δ. Εντοπισμός του χρόνου της αφήγησης και της διαδοχής των γεγονότων και παρακολούθηση της εξέλιξης της πλοκής: από την αρχική εντύπωση του κουρέα για τον συνεπιβάτη έως την αποκάλυψη της πραγματικής του κατάστασης	
3. Να αναγνωρίζουν τους αφηγηματικούς τρόπους σε ένα αφηγηματικό κείμενο.	3. α. Εντοπισμός της αφήγησης, της περιγραφής και του διαλόγου και αναγνώριση της λειτουργίας τους στην εξέλιξη της ιστορίας (συσχέτιση της εναλλαγής των αφηγηματικών τρόπων με την εξέλιξη της πλοκής και τη σκιαγράφηση των χαρακτήρων) β. Εξέταση της περιγραφής της εξωτερικής εμφάνισης του συνεπιβάτη («καλή ρεπούμπλικα», «γερή κοψιά», «καινούριο κουστούμι») στη διαμόρφωση της αρχικής εικόνας του από τον κουρέα γ. Εξέταση της λειτουργίας του διαλόγου στην αποκάλυψη της πραγματικής κατάστασης του συνεπιβάτη, ιδιαίτερα μέσα από την αναφορά στο τραύμα του και στην επίσκεψή του στον γιατρό	
4. Να αναγνωρίζουν τα βασικά εκφραστικά μέσα του αφηγηματικού λόγου και να κατανοούν τη λειτουργία τους στον λόγο.	4. α. Εντοπισμός παρομοιώσεων, εικόνων και επαναλήψεων και σχολιασμός της λειτουργίας τους στην απόδοση της ατμόσφαιρας. β. Ερμηνεία της παρομοίωσης «ο νους του σκοτεινός, όπως ο δρόμος κάτω από το σύννεφο» σε σχέση με την ψυχική κατάσταση του κουρέα. γ. Συσχέτιση του επαναλαμβανόμενου μοτίβου του σύννεφου και της βροχής με τη μεταβολή της ψυχικής κατάστασης και της στάσης του κουρέα από την καχυποψία και τον φθόνο στην κατανόηση και την αλληλεγγύη.	
5. Να κατανοούν την ιστορικότητα των λογοτεχνικών κειμένων και των ιδεών, οι οποίες αποτυπώνονται σε αυτά.	5. α. Εντοπισμός της ιστορικής αναφοράς στο 1943 και στα «αντάρτικα της Ρούμελης» κατά την Κατοχή και σύνδεσή της με το τραύμα του συνεπιβάτη. β. Εντοπισμός στοιχείων της κοινωνικής και οικονομικής πραγματικότητας της εποχής μέσα από τις αναφορές στον μισθό, την εργασία, την οικογένεια και τις ανάγκες των παιδιών.	
6. Να αντιλαμβάνονται τη σχέση λογοτεχνικής μορφής και περιεχομένου.	6. α. Εξέταση της περιγραφής της εξωτερικής εμφάνισης του συνεπιβάτη και της συμβολής της στη διαμόρφωση της αρχικής λανθασμένης κρίσης του κουρέα.	

7. Να ευαισθητοποιούνται απέναντι στις ανθρώπινες σχέσεις και στις αξίες που αναδεικνύονται μέσα από τη λογοτεχνία.	β. Συσχέτιση του μοτίβου του σύννεφου και της βροχής με την ψυχική κατάσταση και τη σταδιακή μεταβολή της στάσης του κουρέα. γ. Συσχέτιση των αφηγηματικών και εκφραστικών επιλογών με την ανάδειξη της αντίθεσης ανάμεσα στη φαινομενική εικόνα και την πραγματική κατάσταση του συνεπιβάτη. 7. α. Εντοπισμός της αρχικής προκατάληψης και του φθόνου του κουρέα απέναντι στον συνεπιβάτη, όπως αποτυπώνονται στις σκέψεις του («ευκατάστατος άνθρωπος», «κακά αισθήματα») και στην αγενή απάντησή του («Δεν την ξέρω!») β. Παρακολούθηση της μεταβολής της στάσης του κουρέα, καθώς η πραγματική κατάσταση του συνεπιβάτη σταδιακά αποκαλύπτεται μέσα από την αναφορά στο τραύμα του και στην ανάγκη του να επισκεφθεί γιατρό. γ. Ανάδειξη της αξίας της ενσυναίσθησης και της αλληλεγγύης, όπως εκφράζεται στο τέλος, όταν ο κουρέας προσφέρεται να τον συνοδεύσει στην οδό Ολυμπίων και στον γιατρό («Μαζί θα πάμε»).	
	ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ Αφιερώνονται έξι (6) διδακτικές περίοδοι κατά το Β' τετράμηνο, με βάση τις οδηγίες για τη διδασκαλία του λογοτεχνικού βιβλίου (Βλ. Η λέσχη ανάγνωσης στη Λογοτεχνία Γυμνασίου και στη Λογοτεχνία Προσανατολισμού – Εμβάθυνσης Λυκείου «Λογοτεχνικό εργαστήρι – οι μαθητές ως συναναγνώστες»): https://sch.cy/sm/278/synoptikes_odigies_didaskalias_logotechnikou_vivliou_gym_lyk.pdf	6
	ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	24
	ΣΥΝΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	9
	ΕΠΑΝΑΛΗΨΕΙΣ /ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	3

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	
ΓΡΑΠΤΗ	ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ/ΣΥΝΤΡΕΧΟΥΣΑ/ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ
Ένα (1) Διαγώνισμα διάρκειας σαράντα (40') λεπτών για κάθε τετράμηνο	- Προφορική επίδοση - Κατ' οίκον εργασία - Εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης (διαθεματικές εργασίες, εργασίες τύπου Project, κ.ά.) - Συμμετοχή σε διαγωνισμούς Σημείωση: Για τη διδασκαλία και την αξιολόγηση του λογοτεχνικού βιβλίου, βλ. τις σχετικές οδηγίες για τη Λέσχη Ανάγνωσης (https://logom.schools.ac.cy/index.php/el/yliko/logotechniko-vivlio-leschianagnosis)
Τελική ενιαία γραπτή εξέταση διάρκειας 135'	